బొదపురుగులు

దూర్వాసుల మార్తాండశాస్త్రి

'నీకు తెలీదు రాధా, అలాంటివాళ్ళను చాలా దూరంగా ఉంచాలి' అని చిరాగ్గా, కోటు వేసుకుంటూ అన్నాడు శాయమూర్తి. రాధ ఇచ్చిన తమలపాకులు నములుతూ ఆఫీసుకు బయలుదేరాడు. వంటింటి పని పూర్తిచేసుకుని లోనికి వచ్చింది రాధ. ఎవరో పిలిచినట్టు, తలుపు చప్పుడయినట్టు అయింది. చెయ్యి కడుక్కుని తలుపు తీసింది రాధ.

'ఏమే రాధా, ఇంకా భోజనం కాలేదా?' అని ఆప్యాయంగా అడిగింది సుందరమ్మ. "రండి బామ్మగారూ" అని లోనికి తీసుకు వెళ్ళింది. సుందరమ్మ ఆ వీధిలోనే ఉంటోంది. భర్త 30 ఏళ్ళకిందటే పోయాడు. ఆమె కొడుకు కోడలువద్దా ఉంటోంది. ప్రతిరోజూ రాధ దగ్గరకు రావటం, ఆమెలో గొప్పతనాన్ని రాధ గ్రహించటం వాళ్ళ స్నేహాన్ని ద్విగుణీకృతం చేశాయి.

'చాలా చిక్కిపోతున్నావే, అమ్మా! పోనీ ఓవల్టీను తాగుదూ, కావలిస్తే రోజూ నేను కలుపుతాను' అంది సుందరమ్మ. రాధ సుందరమ్మకు తాంబూలం ఇచ్చింది. వక్కలు నోట్లో వేసుకుని సున్నం పట్టించి, ఆకులు చీల్చుతుండగానే నోట్లో కుక్కింది సుందరమ్మ. ఇంకా మీ మరిది రాలేదా కాలేజీనుంచి, అని ఏవో ప్రశ్నలు కురిపించింది. సుందరమ్మ ఉయ్యాలలో ఊగుతూ, గీతాపారాయణం సాగిస్తూంది. "అన్నట్టు రాధా, రోజూ స్త్రీలపాటలూ, గీతా, నేను నీకు నేర్పుకోకూడదా" అంది. స్త్రీలపాటలు వచ్చునని వంచేసింది సుందరమ్మ. సుందరమ్మ అలాగే నిద్రపోయింది. రాధ ఆమె పాండిత్యానికి చాలా ఆశ్చర్యపడింది.

తలుపు చప్పుడైంది. వేణూ కాలేజీ నుంచి వచ్చిఉంటాడని తలుపు తీసింది రాధ.

వేణూ సైకిల్ లోపల ఉంచాడు. సైకిలు బెల్లు వాయించాడు గట్టిగా. అప్పటికి సుందరమ్మకు తెలివి వచ్చిఉంటుంది. "అమ్మాయి, రాధా, లే అమ్మా. మీ మరిది వచ్చాడు అన్నం వడ్డించు", అంది. అప్పటికే రాధ వడ్డన పూర్తయింది. వేణూ మాటాడకుండా, భోజనం చేశాడు. తన రూమ్‌లో కూర్చున్నాడు. పుస్తకం తెరిచాడు చదువుదామని. మళ్ళీ ప్రారంభించింది సుందరమ్మ గీతాపారాయణం. సుందరమ్మ తత్వం తనకు బాగా తెలుసును. కాని, ఏమన్నా అంటే వదినకు కోపం వస్తుందని వేణూకు తెలుసును. వేణూ పుస్తకం మూసేసి, కాసేపు నిద్రపోయాడు. సుందరమ్మకు నిద్రపట్టినట్టు లేదు. "అమ్మాయి, రాధా, మీ మరిది కాలేజీకి వెడుతూంది, కాఫీ కలుపమ్మా" అని ఆప్యాయంగా లేపింది సుందరమ్మ. రాధ

వంటింట్లోకి వెళ్ళి పొయ్యి ముట్టించింది. తాను కూడా వంటింట్లోకి వెళ్ళింది సుందరమ్మ. "అమ్మా, నువ్వు తెలివైనదానివి కనక ఇంతలా సర్దుకుంటున్నావు. మరొకళ్ళయితే, చెయ్యగలరా" అనేసరికి రాధ పొంగిపోయింది. ఆమె జీవితంలో ఇంత వరకూ, చివరకు తన భర్త అయినా ఆమె తెలివితేటల్ని గ్రహించి మెచ్చుకోలేదు. ఆ విషయం సుందరమ్మ గ్రహించింది. అందుకే సుందరమ్మ అంటే రాధకు అంత మమకారం.

సుందరమ్మ అందుకుంది: "అమ్మా నువ్వు కాబట్టి కష్టపడయినా మరిదిని చదివిస్తున్నావు కానీ, ఇంకెవరైనా అయితే, ఒప్పుకుంటారా! నువ్వు నాలాగే ఒట్టి తెలివి తక్కువదానివే అమ్మా. వీడమ్మా అన్నట్టు మీ అత్తారు పెట్టిన బంగారు" అని అడిగింది. మరిది చదువుకు వినియోగించానని చెప్పింది రాధ. "నువ్వు నా పిల్లలాంటి దానివి చెబుతున్నాను. జాగ్రత్త సుమా! అయినా నామాట వింటావో, వినవో," అని సగంలో ఆపేసింది సుందరమ్మ. "బామ్మ గారూ, మీరు ఒకటే మా అమ్మ ఒకటేనా, నా క్షేమంకోరకు చెప్పేవాటికి ఆలోచించడమెందుకు చెప్పండి" అంది రాధ. "ఏం లేదమ్మా, వెలుగున్నప్పుడే ఇల్లు చక్కబెట్టుకోవాలి; మీ 80 రూపాయల జీతంలో ఏమీ మిగల్చుకపోతే నువ్వేం బాగుపడతావు? రేపు పిల్ల, పాప, మంచికీ, చెడ్డకూ, ఏమంటావు? అప్పుడు నీ స్థితి భగవంతుడికి తెలుస్తుంది. ఇవన్నీ మేము అనుభవించాము అమ్మా. ఈ బాధలు పగవానికైనా వద్దు. జాగ్రత్త, జీతం నువ్వే పుచ్చుకొని, నీ సంసారం చక్కబరుచుకో.

"ఈ కాలంలో డబ్బు, ఇంటిదగ్గర ఉంటే మనదగ్గర ఉండాలికాని, వీధిలో తిరిగే మగవాళ్ళదగ్గర డబ్బుంటే నమ్మకం; నేను చెప్పలేక చెబుతున్నాను రాధమ్మా; ఏమీ అనుకోకు, ఎందుకైనా మంచిది. మీ అయనన్నా ఒక కంట కనిపెడుతూ ఉండు" అని సంకేతార్థకంగా ఏవో తలపులు లేపింది రాధ మెదడులో సుందరమ్మ.

"అన్నట్టు ఇది ఎప్పుడు కొన్నావే" అని తీసింది అక్కడున్న కంచెంబు. చెంబు జారి క్రిందపడి నొక్కుపోయింది చెంబు. గాఢ నిద్రలో ఉన్న వేణూను అలారంకన్నా ముందుగా కంచెంబు చప్పుడు లేపింది. "అయ్యొయ్యో నా రాతా, ఎవరిముఖం చూశానో, ఈ వేళ; ఎంత పనైందిరా నాయనా" అంటూ గీతాపారాయణం మొదలెట్టింది సుందరమ్మ. రాధకు నిజంగా భయంవేసింది. అది చూస్తే భర్తకు కోపం వస్తుందని తెలుసు రాధకు. అయినా ఆ భయం ముఖంలో కనిపించనీకుండా, "భయపడకండి బామ్మ గారూ విచారించకండి. మళ్ళా చేయించవచ్చు" అంది రాధ; "ఏమిటి వదినా చప్పుడు", అని వంటింట్లోకి వచ్చాడు వేణూ.

"ఏం చెప్పమన్నావు నాయనా", అని సుందరమ్మ అందుకోబోతూంటే, "కాదు వేణూ, పాడుపిల్లి తోడుపెట్టిన పెరుగు కాస్తా తిరగబోసింది" అని చెప్పింది రాధ. "పెరుగు ఎక్కడిది వదినా, లేదనేకదూ, నాకు నీళ్ళ మజ్జిగ వేశావు" అన్నాడు వేణూ. రాధ నాలిక కరచుకుంది. "అన్నట్టు నీకు కాలేజీ టైమ్ అయినట్టుంది; త్వరగా కాఫీ తాగు" అని కాఫీ ఇచ్చింది. వేణూ కాఫీ తాగి, సైకిల్ మీద కాలేజీకి వెళ్ళిపోయాడు.

"వస్తానమ్మా, ఈవేళ ఎవరి ముఖం చూశానో, ఇంతపని అయింది" అంటూ వెళ్ళిపోయింది సుందరమ్మ.

సాయంత్రం 5 గంటలు అవుతూంది. ఫైళ్లు పట్టుకుని, చిరాగ్గా ఇంటికి వచ్చాడు రామూర్తి. కోటు స్టాండుకు తగిలించాడు. అక్కడ నేలమీద తాంబూలం ఉమ్మిన మరకలు కనిపించాయి. "రాధా! ఏమిటిది" అని అడిగాడు రామూర్తి. గాభరాతో తడుముకుంటూ, "సుందరమ్మగారికి ద్వారం తగిలి దెబ్బతగిలింది లెండి" అంది రాధ. "అయితే తమరు, ఇంకా సుందరమ్మగారి శిష్యరికం సాగిస్తున్నారన్నమాట" అని చిరాగ్గా అడిగాడు రామూర్తి. వేణూ స్కూలునుంచి వచ్చాడు. "ఒరే! వేణూ, సుందరమ్మగారికి దెబ్బతగినప్పుడు ఇక్కడ ఉన్నావా?" అని అడిగాడు రామూర్తి. అంతలో అందుకుని "వేణూ నువ్వు అప్పుడు తడిగుడ్డకూడా తలకు కట్టావుకదూ?" అంది రాధ. ఏమిచెప్పడానికీ తోచక, "అవు" నన్నట్టు తల వంకించాడు వేణూ. వేణూ వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

కొంచెం చీకటిపడుతూంది. దీపాలు వెలిగించింది రాధ. "ఏమండీ, మడికట్టుకుంటారా," అని అడిగింది రాధ. "వేణూ ఇంకా రాలేనట్టుంది" అన్నాడు రామూర్తి. "సినిమాకి వెళతానన్నాడు మధ్యాహ్నం, మీరు రండి," అని వడ్డించింది రామూర్తికి. కంచెంబు తియ్యబోయాడు. అక్కడ ఒక గ్లాసుమాత్రమే ఉంది. "అది పాడైపోయిందని దాచాను" అంది రాధ. "పెట్లో పెట్టి పూజచెయ్యడానికా" అని విసుగ్గా రామూర్తి అనగానే, "పోనీలెండి ఇప్పుడు చీకటి, రేపు తీస్తాలెండి," అని అప్పటికి సమాధానపరిచింది రాధ.

సుందరమ్మ మజ్జిగకు వచ్చింది; సగం మజ్జిగ సుందరమ్మకిచ్చేసి, మిగతాదాంట్లో కొంచెం నీళ్లుపోసి, భర్తకు వేసింది రాధ. భోజనం పూర్తిచేసి ఆఫీసు ఫైలు వ్రాసుకుంటున్నాడు. 10 గం|| అవుతూంది. వేణూ వచ్చి తలుపుతట్టాడు. రాధ తలుపుతీసింది. వేణూ భోజనానికి కూర్చున్నాడు. "ఏం కావా"లంది రాధ. "మజ్జిగ", అన్నాడు వేణు. "ఈ వేళ లేదు, ఆ తరవాణి పోసుకో" అని చలిదికుండలో నీళ్ళుపోసింది రాధ. "మధ్యాహ్నం, పెరుగు తిరగబోసిందిగా పిల్లి" అన్నాడు వేణు. వేణూ భోజనం పూర్తయింది. లేచి, కుర్చీలో నిద్రపోతూన్న రామూర్తిని లేపి పక్కమీద పడుకో మన్నాడు.

తెలతెల్లవారుతూంది; సుందరమ్మ తలుపు తోసుకుని లోనికివచ్చింది; అప్పుడే రాధ లేచి కుంపటికి నిప్పు అంటిస్తూంది. "కాఫీ కలుపుతున్నావా?" అని సుందరమ్మ వంటింటో ప్రవేశించింది. "ఏదో ఈ పాడు ప్రాణం కాఫీలేకుంటే నిలవదు. అన్నట్టు, రాధమ్మా, బంగారులాంటి నీ ఒంటికి ఈ బట్ట బాగులేదే. నన్ను తెప్పించమన్నావా? కట్టుకుంటే మహాలక్ష్మిలా ఉంటావు" అంది: "అయితే బామ్మగారూ తెప్పించండి" అంది రాధ. సుందరమ్మ వెళ్ళి కొద్దిసేపట్లో ఆ చీర తీసుకువచ్చింది; ఆ చీర దారాలదగ్గరనుంచి వర్ణించడం మొదలుపెట్టింది; "ఖరీదెంత"అని అడిగింది రాధ. "నాని కేంతే అమ్మా, పాతిక,"అందిసుందరమ్మ. "పాతికే!" "అలా అనకు, నాకు తెలుసును నీకు ఇది ఉండా అని, డబ్బుకు సంకోచించకు. ఈ నెల కాకుంటే వచ్చేనెల జీతం అందగానే ఇచ్చేద్దువుగాని, నేను చెబుతాను" అని సుందరమ్మ వెళ్ళిపోయింది. ఆ చీర పెట్లోపెట్టింది రాధ. రామూర్తి స్నానంచేసి వస్తూ చూశాడు సుందరమ్మ వెళ్ళిపోవడం. "ఏమండీ! సుందరమ్మగారూ అప్పుడే తగ్గిపోయిందా, నిన్నటి మీ తల మీద దెబ్బ" అని అడిగాడు. "ఏమిటి నాయనా!"అని సుందరమ్మ అంటూంటే, "నిన్న మీ తలకు దెబ్బతగిలింది కదూ, మధ్యాహ్నం [illegible] అడుగుతున్నారు" అంది రాధ. "అలా నాయనా, తగ్గింది" అని వెళ్ళిపోయింది సుందరమ్మ.

సాయంత్రం ఆఫీసునుంచి వచ్చాడు రామూర్తి. జీతం తనదగ్గరే ఉంచాలని నిర్ణయించుకుంది రాధ. భర్త [illegible]

(52 వ పేజీ చూడండి)

ఉపాధ్యాయుడు - రామూ, కొంగ ఒంటికాలిమీద ఎందుకు నిలబడుతుందిరా?

రామూ- రెండో కాలు ఎత్తితే పడిపోతుందని.

వి. వి. సుబ్బారావు ([illegible])

ఈ నెల 'భారతి'
మీరు చదివినారా!

సాంఘిక, విజ్ఞాన, సారస్వత విషయములపై
రచనలతో, కథలతో వెలువడు
మాసపత్రిక.
జూలై భారతి వెలువడింది
ప్రతి వెల: రు. 1.

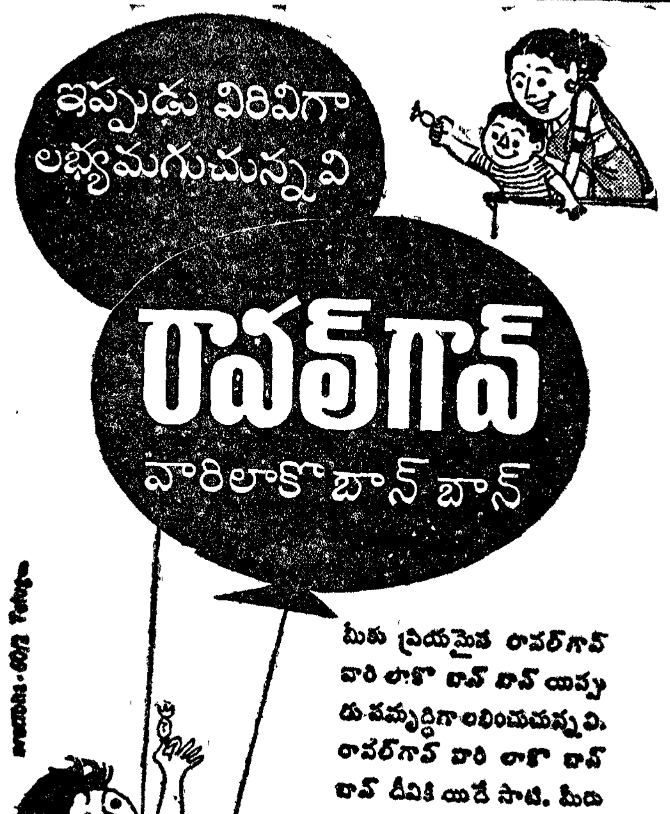

మద్రాసు, కేరళ రాష్ట్రములకు సబ్ ఏజెంట్లు: మెసర్సు: నిమిచంద్ తారాచంద్ & కంపెనీ, 128-ఎ, మైనప్పనాయక్ వీధి, మద్రాసు-1, (2) ఆంధ్రప్రదేశ్ సబ్ ఏజెంట్లు: మెసర్సు వి. మిలింద్ & కంపెనీ 15-8-850 ధీగం బజారు, హైదరాబాద్.

చీడపురుగులు

(15-వ పేజీ తరువాయి)

డబ్బు తీయటానికెట్టి తాళంవేసింది. సుందరమ్మకు చీరబాపతు పాతిక ఇచ్చేయడానికి వెళ్లింది. అది పుచ్చుకుంది సుందరమ్మ. "రాధమ్మా నీమేలు మరచిపోలేను. ఆ బంగారుచేత్తో మరో పాతిక, చాలా అవసరం, నామాట తీసేయవని నాకు తెలుసు" అంది. సుందరమ్మ అడగటమే తడవుగా, బాగుండదని తీసిఇచ్చింది రాధ, మరో పాతిక సుందరమ్మకు.

సాయంత్రం చీకటిపడుతూంది. సుందరమ్మ 50 రూపాయలు ఇవ్వటం జరిగింది. జీతంలో ఇక 80 రూపాయిలు మిగిలాయి. భర్త ఏమంటాడో అని భయంలేకపోలేదు రాధకు. రామ్మూర్తి భోజనానికివచ్చాడు. "కంచెంబు తీసుకురా"! అని గట్టిగా అన్నాడు: కంట తడిపెట్టి, "బద్ధకైం"దని చెప్పింది రాధ. కోపం, విచారం ఒక్కసారి కలిగాయి రామ్మూర్తికి. బ్రతుకలేక బ్రతుకుతూన్న తనలాంటి గుమాస్తా మళ్ళీ కొనగలడా తిరిగి తన జన్మలో అని గట్టిగా రాధను మందలించాడు; "దానికేం తెలియదు. ఆ పొరపాటు నాది నాయనా" అని మజ్జిగ గిన్నెతో ప్రవేశించినసుందరమ్మఅంది. "మీరువెళ్లండి" అని చెప్పేసరికి, సుందరమ్మ ఇంటికివెళ్లిపోయింది. రాధకు కోపమూ, ఏడుపూ రెండూ ఒక్కసారి వచ్చాయి. తనకీఇంట్లో ఆమాత్రం స్వతంత్రంలేదా, అని వెక్కివెక్కి ఏడ్చింది రాధ. "నేను ముందేచెప్పాను. సుందరమ్మ ఒకచీడపురుగని" అంటూ చెయ్యికడుక్కొని లేచిపోయాడు రామ్మూర్తి.

తెల్లవారింది: "అన్నయ్యా, కాలేజీ జీతంకట్టాలి, ఇవాళే ఆఖరుకదా" అన్నాడు వేణు. "మీవదిన తీసినట్టుంది అడిగి 50 రూ. తీసుకో" అన్నాడు రామ్మూర్తి. "వదినా, అన్నయ్య 50 రూపాయలు నా జీతంకట్టడానికిమ్మన్నాడు" అని అడిగాడు వేణు రాధకు మరికొంచెం ఏడుపు వచ్చింది. "నేను చీరకొనుక్కున్నాను. 80 రూపాయలే ఉన్నాయి" అంది రాధ. "50 రూపాయలు ఏంచేశావు" అని చెంపమీద కొట్టాడు రాధను రామ్మూర్తి. సుందరమ్మకు ఇచ్చినట్టు వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూచెప్పింది రాధ.

"ఇప్పుడు వేణూ జీతం కట్టకపోతే వాడి బ్రతుకు ఆలోచించావా" అని ఏడ్చాడు రామ్మూర్తి.

రాధ గబగబా వెళ్ళి డబ్బు ఎలాగైనా ఇచ్చేయమని బ్రతిమలాడింది. "అమ్మో నీకన్నా నాకెవ్వరున్నా"రని తనూ, కంట నీరు పెట్టుకుని "లేదమ్మా, ఉంటే, ఇంత సేపా" అని కొంగుతో కళ్లు తుడుచుకుంది సుందరమ్మ.

ఆనాడు భార్యాభర్తలు మాట్లాడుకో లేదు. "వేణూ, ఈ కాఫీ ఆయనకు ఇచ్చేయి" అంది రాధ. "నాకు కాలేజీకి టైమ్ అయింది. నువ్వు ఇచ్చేయి వదినా" అన్నాడు వేణూ. కోపంతో కాఫీ అక్కడ పెట్టి వెళ్లిపోయింది రాధ. "ఒరే వేణూ, ఈ వేళ భోజనం చెయ్యనురా", అని ఆఫీసుకు పోయాడు రామ్మూర్తి.

ఆవేళ వేణూ కాలేజీకి సెలవు. ఈ గాలి దుమారానికి కారణం సుందరమ్మే అని పూర్తిగా గ్రహించాడు వేణు. రాధదగ్గరకు వెళ్లి "ఏం వదినా, అలా ఉన్నావు", అన్నాడు. రాధ మాట్లాడలేదు. "అంతా నాకు తెలుసును. కానీ నువ్వు చాలా అమాయకురాలివి. ఆ సుందరమ్మ, పచ్చగా ఉండే కుటుంబాలలో వైషమ్యం కల్పించే సంఘంలోని ఒక చీడపురుగని, నేనూ అన్నయ్య చెబితే విన్నావా? ఇప్పటికైనా మించిపోయిందేమీ లేదు. ఆలోచించు. మన చెంబు తగువు ఎవరివల్ల వచ్చింది? చీరతగవు ఎవరివల్ల వచ్చింది? నువ్వు అబద్ధమాడటం ఎవరివల్ల జరిగింది? చెప్పు వదినా, చెప్పు," అన్నాడు వేణూ,

వేణూ, రామ్మూర్తి దగ్గరకు వెళ్లి, ఉన్న సంగతి అంతా చెప్పాడు. వదినను క్షమించమని, ఆమెకు సుందరమ్మ విషయం తెలియక చేసిందని చెప్పాడు రామ్మూర్తితో. "అయితే మీ వదిన ఆమె సఖ్యరికం మానేస్తుందా?" అని అడిగాడు రామ్మూర్తి.

"ఇప్పటికైనా బుద్ధిరావద్దా", అని ముసి ముసి నవ్వులు ఒలికిస్తూ వచ్చింది రాధ.

సుందరమ్మ వచ్చి, 'రాధా' అని పిలిచింది, "ఇక మీరు మా ఇంటికి రానక్కర్లేదు" అని చెప్పి పంపేసింది సుందరమ్మను. "అన్నట్లు దీపం చూపించు వేణూ, ఆవిడ వెళ్లిపోతారు" అంది రాధ. "అన్నట్టు వేణూ, ఈ చీర ఆవిడ కిచ్చేయి. పాపం, ఇది వాళ్ళకోడలిదట, అకస్మాత్తుగా వాళ్ళింటికి వెళ్ళినప్పుడు తెలిసింది. ఇంకా ఆవిడ కనుక నయం మెల్లగా చెప్పింది", అంది రాధ. ★